

Spis treści

R o z d z i a ł I

Pierwsza iskra, pierwszy głos 15

Historia 15

Nowa Anglia—Sardynia—Cypr 15

Moralność medyczna 16

Postępy poznania 16

Saint-John Perse—Albert Camus 17

Dwie rewolucje 17

Trzy etapy 17

Czas niewiedzy 17

Czas gaworzenia 18

Od Claude Bernarda do Jacquesa Monoda i Françoisisa Jacoba 19

Hitler 19

Narodziny bioetyki 20

Definicje 21

Definicje słownikowe 21

Słownik Akademii Francuskiej 21

Semantyczna ewolucja słowa: etyka 22

R o z d z i a ł II

Moralne konsekwencje rewolucji terapeutycznej 24

Wprowadzenie 24

Odmienne skutki dwóch ostatnich rewolucji 24

Od Molièra do współczesnej pacjentki z jej sześćdziesięcioma pięcioma pigułkami

dziennie 24

Badania nad lekami 26

Dwa główne etapy 26

Etap badań laboratoryjnych 26 Etap prób na człowieku 26

Zdrowi ochotnicy	26
Trzy metody	26
Podstawowe założenia	28
Konieczność	28
Badacze — pierwszymi ochotnikami	28
Zakaz posługiwania się chorymi, których nie dotyczy doświadczenie	28
Zakaz korzystania z rzekomych ochotników	29
Niepełnoletni	29
Warunki badań	29
Prawdziwi ochotnicy	29
Ubezpieczenia	29
Darmowość	30
Badania porównawcze	31
Definicja. Metody	31
Oburzenie moralistów	31
Uzasadnienie metody badań porównawczych	32
Ku innym metodom	33
Wolna i świadoma zgoda	33
Zdecydowany zakaz	34
Doświadczenia bez celowości terapeutycznej	34
Przykład: badania w stanie nieważkości	34
Badania w nieważkości	34
Uwagi odnośnie do doświadczeń bez celu terapeutycznego	35
Etyczne problemy transplantacji narządów	36
Wprowadzenie	36
Dawcy nieżyjący — dorośli	37
Dawcy nieżyjący — płody	38
Dawcy żyjący	39
Dorośli	39
Dzieci	39
Biorcy	40
Dusza chimery	40
Piotr kocha Joannę	41
Moralność i ekonomia	42
Użytkowanie ludzkich komórek i ich pochodnych	43
Klasyfikacja składników i wytworów ludzkiego ciała, które mogą być ewentualnie wykorzystywane	43
Historia Jamesa	44
Etyka przypadków nagłych	45
Problemy etyczne wynikające z nagłości przypadków medycznych	45
Prawdziwe i pozorne przypadki nagłe	45
Reanimacja medyczna	46
Reanimacja medyczna a świadoma zgoda	46
Reanimacja noworodków	47
Przypadki nagłe, inne niż reanimacja	47
Zaniechanie postępowania	48

Rozstrzygnięcia	48
Rady	48
Decyzja — jej zasady	49
Etyka a epidemiologia	49
Wprowadzenie	49
Nowotwory i ich rejestry	50
Przyczyny nowotworów	50
Rejestry nowotworów	51
Niebezpieczeństwa	52
Metody ograniczania niebezpieczeństw	52
Etyka a AIDS	53
R o d z i a ł III	
Moralne konsekwencje rewolucji biologicznej	56
Trojaka władza	56
1. Zaplanowanie nad reprodukcją	56
Zapobieganie ciąży. Szczepienia przeciw ciąży. Przerywanie ciąży	56
Szczepienia przeciw ciąży	56
Przeciwciała przeciwprogesteronowe	57
Sztuczne zapłodnienie	60
Historia — definicja — klasyfikacja	60
Problemy etyczne stawiane przez sztuczne zapładnianie	62
Legalność 62 Darmowość 62 Anonimowość 63 Oboje rodzice. Ani jeden więcej, ani jeden mniej 63 Zapłodnienie <i>post mortem</i> 63	
Od etyki do prawa	64
Błędnie postawiony problem matki zastępczej (matki sprzedawczyni, matki, zwanej nosicielką)	64
Zapłodnienie <i>in vitro</i>	66
Dwie przygody amerykańskie	66
Pierwsza przygoda 66 Druga przygoda 66	
Aktorzy — definicja — klasyfikacja	67
Niepłodność kobieca	68
Prokreacja medycznie wspomagana	68
Zapłodnienie <i>in vitro</i>	69
Etyka zapładniania <i>in vitro</i>	69
Czy należy potępiać? Zabraniać?	70
Kwestie finansowe	70
Nadliczbowe embriony	70
Podarowanie nadliczbowych embrionów innej parze	71
Ku rozsądnym rozwiązaniom	72
Śmierć embrionów	73

Kobięca niepłodność — inne rozwiązania	73
Zapobieganie niepłodności	73
Adopcja	74
 <i>R o z d z i a ł IV</i>	
2. Zapanowanie nad dziedzicznością	75
Wprowadzenie	75
Diagnostyka prenatalna	75
Chronologia — metody	75
Trzy okresy 75 Metody 76	
Etyczne konsekwencje diagnostyki prenatalnej	77
Konsekwencje jednoznaczne i pomyślne 77 Konsekwencje niebezpieczne 77 Konsekwencje złożone 78	
Ku znalezieniu rozwiązań	79
Zatwierdzone ośrodki 79 Informacja 79 Finanse 79	
Przewidywanie zachorowań	80
Przewidywanie zachorowań a grupa HLA	80
Dane naukowe 80	
Pytania etyczne	81
Genetyka a tożsamość	83
Trzy etapy	83
Konsekwencje	84
Inżynieria genetyczna	85
Definicja — metody	85
Inżynieria genetyczna a etyka	86
<i>Escherichia coli</i> i sympozjum w Asilomar 86 Rośliny — zwierzęta 88 Człowiek 89 Zagrożenia 90	
Elementy odpowiedzi	90
 <i>R o z d z i a ł V</i>	
3. Kontrola układu nerwowego	93
Ku zawładnięciu władzą	93
Ekspansja neurologii	93
Nowe niebezpieczeństwa 94 Wielkie nadzieje 94	
Od filozofii do etyki	95
Zmieniać mózg	95
Poprawiać, modyfikować mózg 95 Psychochirurgia 96 Psychofarmakologia 96 Psychologia, psychosocjologia 99	
Zastąpić mózg	99

<i>R o z d z i a ł VI</i>	
<i>Dziecko</i>	103
Wprowadzenie	103
Klasyfikacja	104
Próby terapeutyczne	105
Stuszność postępowania leczniczego 105 Prowadzenie leczenia 106 Rodzice, dzieci 107	
Badania psychiatryczne	108
Zasadność 108 Leki ukierunkowane na umysł. Psychofarmakologia 108	
Metody psychologiczne, psychosocjologiczne	108
Dzieci chore 108 Populacje 108	
Terapia i chirurgia płodu	109
Zapobieganie chorobom wrodzonym — lub ich leczenie — w czasie życia wewnątrzmacicznego 109	
Leczenie chorób nabytych i deformacji płodu	111
Reanimacja noworodka	111
Postępy reanimacji 112 Etyczne konsekwencje postępów w reanimacji 112 Ku „nie tak złym” rozwiązaniom 113	

<i>R o z d z i a ł VII</i>	
<i>Eksperymenty na zwierzętach</i>	116
W obecności Brigitte Bardot	116
Religie i namiętności	117
Claude Bernard	117
Fakty	118
Sześć chwalebnych lat	118
Zdrowie człowieka w roku 1990	118
Rola eksperymentu na zwierzętach	119
Ewolucja metod i postaw	119
Metody	119
Postawy. Badacze	120
Przeciwnicy eksperymentów	121
Zagrożenia — nadzieje	121

<i>R o z d z i a ł VIII</i>	
<i>Osoba — poznanie</i>	122
1. Osoba	122
Próba definicji osoby	122
Genetyka — system HLA	122
Od Karla Landsteinerja do Jeana Dausseta 122	
Trzy istotne pytania	123

Obrona siebie przed „nie sobą” 123	Różnorodność 123	Śmierć 123	
Układ nerwowy. Postępy nauk neurologicznych	124		
Człowieka definiuje jego zdolność uczenia się. Stosunki socjalne	125		
Osoba jako wartość	126		
Granice	127		
Śmierć mózgowa. Długotrwałe stany wegetatywne 128		Embriony. Płody 129	
Składniki ludzkiego ciała	130		
Szacunek dla osoby. Wolność i godność	131		
R o z d z i a ł IX			
Osoba — poznanie			
2. Poznanie	133		
Różnorodne formy poznania	133		
Poznanie a etyka	134		
Arystoteles, Claude Bernard, Jacques Monod	135		
Bóg a człowiek	136		
Próby ugody	138		
Zasady	138		
Etyka a budżet państwa. Etyka wyboru badań	143		
R o z d z i a ł X			
Pogranicza			
Pogranicza z nauką	146		
Pogranicza z medycyną	148		
Pogranicza z filozofią	149		
Pogranicza z teologią	151		
Komitety etyki a teologia 151		Granice otwarte i zamknięte 152	Ewolucja nadziei 152
Pogranicza z polityką	153		
Gwałcenie granic	153		
Konsekwencje pomyślne 154		Zbrodnie 154	Dwuznaczności 154
Powolność administracji 155		Letnia szkoła dla mężów stanu 155	
Bioetyka a społeczeństwo	156		
Bioetyka a rodziny chorych	156		
Stowarzyszenia	157		
Pogranicza z ekonomią	158		
Państwo, pieniądze, bioetyka	158		
Człowieczeństwo	160		
Narządy, tkanki, płyny ustrojowe	160		
Od wieku żelaza do wieku złota	161		
Pogranicza z prawem	161		
Zatarte granice	161		

Od etyki do prawa	161
Geografia a etyka nauk o życiu i zdrowiu	164
Różnice	164
Próby wyjaśnień	164
Proponowane wyjaśnienia	165

R o z d z i a ł XI

Komitety etyki

Różnorodność komitetów etyki	166
Historia komitetów etyki	167
Ekspansja 168	Stabilizacja 169
Stosunki międzynarodowe	169
Klasyfikacja komitetów etyki	169
Zasięg terenowy	169
Komitety międzynarodowe	170
Komitety narodowe	171
Komitety regionalne i lokalne	171
Zasięg czasowy	171
Zadania	171
Struktura, działalność, funkcjonowanie komitetów etyki	172

R o z d z i a ł XII

Nauczanie bioetyki

Wprowadzenie	174
Nauczanie średnie	176
Zasadność 176	Wiek uczniów 177
Rodzaj i treść nauczania 177	Metody 177
Jacy nauczyciele? 177	
Nauczanie wyższe	178
Medycyna	178
Trzech mistrzów 178	Uzasadnienie dyskusji 178
Ku metodologii 178	
Prawo	180
Badacze	180
Stałe doszkalanie	181

R o z d z i a ł XIII

Biolog i dziennikarz

Dialog	183
--------	-----

R o z d z i a ł XIV

Bioetyka w roku 2090

Bibliografia	189
--------------	-----